

кваліфікованого працівника, який знає рідкісну мову, іноді стає важко здійснюваним завданням.

Ці та інші переваги електронних перекладачів доводять, що вони здатні замінити професіоналів.

Пагутяк О.Р.
Науковий керівник: Гомон А.М.
НТУ «ХП»

УКРАЇНСЬКЕ НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО В КИЄВІ (1907 – 1917)

Важливе значення для піднесення наукової діяльності в Україні мало створення у 1907 році Українського Наукового Товариства (УНТ) в Києві, якому передувала діяльність Наукового Товариства імені Шевченка (Львів). «Временные правила о печати» навесні 1906 року скасували заборони, які діяли після Емського указу 1876 року. У 1907 році українська наукова громадськість знову підійшла до проблеми створення Української Академії наук, яка була започаткована через десять років.

Ідея створення УНТ була пов'язана з тим, щоб на його плечі перекласти видання часопису «Киевская старина». Але, як зазначав М. Грушевський, «взяла гору та частина українського громадянства, яка в Українському Товаристві бажала не продовження гуртка «Киевской старины», не популярного малоросійства для вжитку українців і малоросів зарівно, а справжньої науково-дослідної роботи у властивім значенні в змісті, і вповні української в формі». Отже, група українських учених з Києва виробила план створення Українського Наукового Товариства, що своєю метою ставило «допомагати розробленню й популяризації українською мовою різних галузей науки», підтримувати зв'язки між ученими, що працюють у різних сферах науки, знайомити членів Товариства з підготовленими до друку статтями, науковими відкриттями і дослідженнями, допомагати поширенню наукових

знань через лекції і видання, для чого організувати публічні засідання, систематичні курси, наукові екскурсії, видання тощо (Статут Товариства).

29 квітня 1907 року відбулося перше загальне зібрання Товариства. На ньому було прийнято до складу Товариства 21 член, обрано голову – М. Грушевського, тимчасове бюро. Зібрання вирішило, що все діловодство і вся видавнича діяльність Товариства повинні вестися українською мовою (інші ж мови допускати як виняток). Для організації наукової роботи було вирішено організувати три секції: а) історичну – «для історії взагалі і особливо для історії України»; б) філологічну – «для мови, історії літератури, народної словесності – української і загальної»; в) природничу – «для наук фізико-математичних, природничих і лікарських взагалі і в спеціальному приложенні до українського народу й України». Слід зазначити, що природнича секція розпочала свою діяльність саме зі складання термінологічних словників, широко обговорювалися також питання подальшої розробки української наукової термінології.

З утворенням Товариства розпочалася і його видавнича діяльність, було вирішено видавати науковий орган Товариства «Записки Українського Наукового Товариства в Києві» книжками обсягом 10 аркушів кожна. У 1907 – 1914 рр. Товариство видало 21 том наукових праць: 13 збірників історичної та філологічної секцій, 3 – медичної, 2 – наукового українознавства, 3 – природничо-технічної (кожен з яких мав словник технічних термінів). У 1914 році УНТ прагнуло ще більше розгорнути дослідні роботи, але війна зірвала намічені плани. У 1915 році київська цензура повідомила редакцію «Записок» про заборону видання українською мовою, публікувати ж праці російською мовою Товариство відмовилося. Голова Товариства М. Грушевський був заарештований. І лише з весни 1917 року розпочався новий етап діяльності УНТ, що було пов'язано з революційними подіями і зняттям певних цензурних обмежень.

Відомий український державний діяч С. Петлюра так оцінював прогресивну роль УНТ: «...яке значення має національна наука в справі

національного збудження і розвитку нашого народу, той, звичайно, оцінить благодійну вагу в цій справі систематичної наукової діяльності Українського Наукового Товариства».

Петренко З.О.
Науковий керівник: Немерцова О.Є.
НТУ «ХП»

ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ АСПЕКТИ МОВНОЇ ДИФУЗІЇ

Розгляд позитивних та негативних питань мовної дифузії необхідний для формування аргументованої оцінки впливу даного явища на україномовне середовище.

Питання мовної дифузії розглядається у формі словотвірного освоєння запозичень у дослідженнях М.Л. Рижикової, Л.В. Чурсіної, Д.В. Мазурика, О.А. Стишової, О.Г. Тодор, О.В. Гурка, В.Р. Товстенко, І.Д. Заремби, Л.М. Сивака, С. Стецюк і т.д., також ця тема розроблена в міжкультурному контексті такими вітчизняними лінгвістами: В.П. Пономаренком, Ю.О. Жлуктенком, В.А. Завгороднім, Г.Л. Вусиком тощо.

Проблема дослідження мовної дифузії як поняття з позитивним і негативним ефектом є узагальнюючою ланкою для подальшого багатокomпонентного вивчення даної теми.

На сьогодні динаміка української мови характеризується проникненням та застосуванням слів іншомовного походження в якості універсальних заміників автентичних лексем. У соціолінгвістиці цей феномен визначається як мовна дифузія, тобто поступове впровадження іншомовного елемента в систему мови, що досягається через заохочення діалогу між носіями певної мови в політичній, соціальній, культурній, професійних сферах.

Для суцільного розуміння концепту мовної дифузії варто зазначити, що вона має дві стадії – інтерференцію та інтеграцію. Як засвідчив Г.Л. Вусик, на першій стадії спостерігається мовне або культурне відхилення від прийнятих норм даної лінгвокультури, тобто відбувається перенесення норм рідної мови в